

Настаўніцкая газета

Выходзіць з 20 снежня 1945 года

№97 (4454) СЕРАДА, 30 лістапада 1994 года

Кошт па падпісцы — 16 руб., у розніцу — 60 руб.

Не адкладвайце на заўтра тое, што можна зрабіць сёння.
Толькі сёння Вы яшчэ маеце магчымасць стаць падпісчыкам адзінага ў нашай краіне перыядычнага выдання, якое выражае інтарэсы работнікаў адукацыі

НГ-ІНФАРМ

ШКОЛЬНЫЯ БУДНІ ВАЧЫМА МАСТАКА

Малюнак Леаніда РАЗЛАДАВА.

СЕМІНАРЫ

Ці абаронім здароўе нацыі?

Упраўленне аховы здароўя, упраўленне адукацыі Мінгарвыканкама і Мінскі гарадскі Цэнтр здароўя правялі семінар для намеснікаў дырэктараў і медыцынскіх работнікаў сярэдніх школ і ПТВ Мінска на тэму "Маральна-гігіенічны і палівае выхаванне, прафілактыка СНІДу і венэрычных захворванняў".

Валікую цікавасць у прысутных выклікалі выступленні загадчыцы 4-й жаночай консультатыі Тамары Гусевай на тэму "Сексуальнае выхаванне моладзі", дарадчыка па медыцынскіх пытаннях АТ "Шэрынг" (Германія) Надзеі Шчурэвіч "Праблемы самі", урача Рэспубліканскага цэнтру прафілактыкі СНІДу Наталіі Фісравой "СНІД і самі", загадчыка філіяла гарадскога скурна-венэралагічнага дыспансера Рыгора Шыманскага "Венэрычныя захворванні і мо-

ладзе", загадчыцы праціпізі-малагічнага аддзела гарадскога Цэнтру гігіены і эпідэміялогіі Святланы Кротавай "Дыфтарый і яе прафілактыка".

Семінар паказаў, што вынесены на яго пытанні — арыентаваныя для выхавання здаровай нацыі. Таму абмеркаванне падобных праблем важна не толькі для спецыялістаў — кіраўнікоў розных узроўняў і накірункаў, але і для ўсяго насельніцтва Беларусі.

Юрый АРСКІ.

НА МАЖЫ ВЫЖЫВАННЯ

23 лістапада адбылася сустрэча прэзідэнта Беларусі А.Р.Лукашэнка з актывам беларускіх прафсаюзаў, на якой выступіла і старшыня Рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Т. І.Чобатава. Мяркую, што педагагічнай грамадскасці цікава ведаць яе выступленне.

— Паважаныя Аляксандр Рыгоравіч! Вас, актыўнага прыхільніка прыхільнага развіцця інтэлектуальнага патэнцыялу нацыі і змятара за інтарэсы настаўніцтва ашчэ падчас дэпутатскай дзейнасці ў Вярхоўным Саветце, няма неабходнасці пераконваць у тым, што галоўным і апошнім востравам стабільнасці і аголі ў грамадстве з'яўляюцца ўстаноўны адукацыі: дзяціныя сады, школы, ПТВ, вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя навучныя ўстановы.

І я не магу не данесці да вас усёй нашай заклапочанасці і трымоту тымі разбуральнымі працэсамі, якія ўсё больш ахопліваюць кола адукацыі. Назаву толькі некаторыя.

Катастрофічна скарачаецца сетка дзіцячых дашкольных устаноў. За апошнія тры гады зачынены 461 дашкольная ўстанова. Прычым не толькі аб'яднаныя каласы і саўгасы, але і прамысловыя падпріемствы ўсяляк стараюцца пазбавіцца ад іх ці перадаць на бюджэт мясцовых саветаў. Але сады і яслі — не рынкавы тавар.

Сёння большасць устаноў адукацыі не плацэжзаводныя. Матэрыяльная база прыкладна ў заняпад. Раней набывае навуцальнае абсталяванне старое не толькі фізічна, але і маральна. А без гэтага немагчымы

паўнацэнны адукацыйны працэс.

Практычна ва ўсіх рэгіёнах краіны затрымліваюцца выплаты заробатнай платы, якая для работнікаў галіны в'яжэцца адзінай крыніцай даходу і сродкам існавання.

З дня ўдзельна абвастраюцца кадравыя праблемы. Адток з галіны настаўніцтва, выкладчыкаў, выхавальцаў у апошні час набывае асабліва маштабны характар. Мы фактычна прыйшлі да таго, што работа з дзецьмі і моладдзю страціла ўсялякі эканамічны сэнс.

Маркуюць самі: працуючы на павышаным рабочым тыдні на 1,5 стаўкі, настаўнік зарабляе фактычна ўдвая менш, чым служачы ў прамысловасці. А калі да гэтага дадаць, што і зярплата служачых не пакрывае расходаў па мінімальным спажывецкім бюджэце, то стане ясна, да якога жабрацтва дасягзены тыя, каму грамадства даверыла выхаванне сваёй будучыні.

Сёння проста абражална дашпаты за ганаровым званні народнага ці заслужанага настаўніка. Дашпата першым — 10 рублёў, другім 6 рублёў. У гэта цяжка паверыць чалавеку са здаровым сэнсам. Бо пачаў запалак у нас кагучэ 46 рублёў, а разам з хіткам па прэзід у г. (Працяг на 2-й стар.)

КУДЫ КІНУЦА?

Добры дзень, паважаныя рэдакцыя!

Прычытайце пісьмо настаўнікаў Абрамцаўскай школы Шумлінскага раёна Віцебскай вобласці ("НГ" ад 12 лістапада г.г.) і пазнаіце ў ім сваю нязначную долю. Мы таксама знаходзімся ў такім жа цяжкім становішчы. Думалі, што буда ўся ў тым, што жыём у п'яблшы Палесся, дзе амаль няма прамысловасці, а пазгату і ў бюджэце пуста, і мы правальні свадамы і цярпенне. Але ж цяпер бачым, што мы, вясковыя настаўнікі, не адны знаходзімся ў такім стане.

Мы таксама атрымліваем свой заробак з затрымкай на 1 — 2 месяцы. З'явіліся інфляцыя нашы грошы, тады і разлічкі нас. Напрыклад, з мая набываў за прасерку сытакі, класнае кіраўніцтва, перавазікі за летнія месяцы мы атрымалі разам са жніўняўскай зарплатай ажно 30 верасня. Зарплату за верасень нам выплацілі 3 лістапада. Дарэчы, на дашчэ, чароўныя іх (жніўнем у зоне) не атрымліваем па 3 месяцы. А адпачынаць ўсё жэніцэ атрымліваем не так, як "белыя людзі". Напрыклад, у водгучу пайшоў з 1 ліпеня, а грошы атрымалі 4 жніўня.

Сельскі настаўнік ціпер у адчай, не ведае што рабіць, куды кінуцца. Добра таму, хто жые недалёка ад "стадыёнаў", той хоць ганілем зарабіць на працяжы. А я ж нам, што жыём у самым далёкім раёне Беларусі?

Мы саліравалі з настаўнікаў Абрамцаўскай школы: "Даклад даражава будзе навіраць?" Хто нам адказа на гэта пытанне?

Настаўнік Хорскі сярэдняй школы Столінскага раёна Брэсцкай вобласці.
21 подпіс.

У нашы дні галоўным педагогічным ідэі скамцэнтраваны на дыферэнцыяцыю навучання. На надрах і педагогічных раллах усё часцей гучаць не толькі заклікі, але нават і загады некаторых кіраўнікоў аб неабходнасці ўвядзення ў школы такога навування ледзяне не з першага класа. Гэта было б добра, калі б менавіта вясло навування па сільнасцях і адноснасцях, што і прадачыцца за гэтым тэрмінам. Але ж у практычнай дзейнасці школ за дыферэнцыяцыю навуванням утойваецца дыферэнцыяцыя адукацыі, што далёка не адно і тое ж. Гэта азначае фарміраванне класаў з вучняў па агульным рэзультату іх падрыхтаванасці да школы па катэгорыях "добра падрыхтаваны", "падрыхтаваны", "слаба падрыхтаваны" і інш. А гэтыя звышнасці навування, іх інтарэсы да таго ці іншага канкрэтна віду дзейнасці не ўлічваюцца, у чым, на мой думку, заключаецца асноўны недаход дыферэнцыяцыі. Афіцыйна класы ледзяцца пад нейтральнымі літарамі "А", "Б", "В" і г.д., але сутнасць ад гэтага не мяняецца, бо да апошніх класаў асуджаны на атрыманне непаўнацэннай адукацыі ў сьлу таго, што яны ўважліваваны "малаздольнымі вучнямі".

ШТО ДУМАЕ НАСТАЎНІК

ФАКУЛЬТАТЫЎ ПА ГІСТОРЫІ-ВА ЎСІХ КЛАСАХ

Калі я, малады настаўнік гісторыі, першы раз прыйшоў працаваць у школу, перада мной паўстаў шмат праблем: як знайсці параўменне са школьнікамі, якую метадычную і дадатковую літаратуру выкарыстоўваць пры падрыхтоўцы да ўрокаў, дзе пазнаёміць з педагогічнымі адбыткамі вопытных настаўнікаў, як арганізаваць дадатковыя заняткі, работу гуртка і г.д. Усе гэтыя пытанні вельмі хвалявалі і хваляюць мяне і цяпер.

Удасканальненне выкладання гісторыі ў школе і ў іншых навуцальных установах вымагае ад настаўніка шукаць новыя метадычныя падыходы. Мне здаецца, што адны з іх з'яўляюцца асабліва ваята да документаў і іншых першакрыніц. Неабходна, каб вучні ведалі аб іх існаванні, а таксама валодалі пэўнымі прыёмамі работы з імі. Праца з разнастайнымі гістарычнымі крыніцамі дапамагае мне стварыць у вучняў праўдзівое ўяўленне аб падзеях мінулага, фарміраваць гістарычную свядомасць. І мне здаецца, што пачынаць гэта трэба з пачатковай школы. Так, напрыклад, у некаторых школах ЗША дзеці з сям'яў вымушчаны гісторыю сваёй сям'і, складаючы сямейны герб.

Лічу, што для ўзмацнення гістарычнага кампанента адукацыі наспела неабходнасць увядзення ў школе факультатыву па гісторыі ва ўсіх класах. Гэта дапаможа падрыхтаваць вучняў да сістэматычнага вывучэння гісторыі як прадмета, абудзіць у іх цікавасць да гісторыі як навуцы; пазнаёміць вучняў з метадамі гістарычнага даследавання і мовай гістарычнай навуцы; паказаць разнастайнасць гістарычных крыніц і мажлівасць іх выкарыстання; навуцальнае вучэнне пэўным прыёмам работы з гістарычнымі крыніцамі.

Я заўважаю, што павялічыць цікавасць да заняткаў па гісторыі могуць прыгоднікі фэблы ў падрыхтацы матэрыялу.

Вывучэнне сусветнай гісторыі, на маю думку, не магчыма без цэснага вывучэння гісторыі роднага краю. Пазгату тут не абыходзіцца без тапанімікі, без гісторыі яе ўзнікнення. Зацікавіць гэтай тэмай магчымы толькі тады, калі сам настаўнік будзе шмат ведаць. Лепш каб настаўнік матэрыял кожнай тэмы звязваў з матэрыялам сваёй мясцовасці. Наогул, лічу, лободу да сваёй Бацькаўшчыны нельга ўзяць без ведаў аб гістарычным мінулым свайго народа: яго перамогі і няўдачы, яго нацыянальных герояў і палітычных дзеячаў, таленавітых пісьменнікаў і філосафаў, помнікаў матэрыяльнай і духоўнай культуры. Гістарычная памяць пэўнага этнасу выступае асноўным элементом нацыянальнай самасвядомасці. Яна дае пачуццё ўласнай годнасці і еднасці са сваім народам, дапамагае ўсвядоміць нацыянальны каштоўнасці і цэлямі як свае асабістыя, так і месца свайго народа ў сусветнай гісторыі.

Але для таго, каб пачэснае прызначэнне гістарычнай адукацыі знайшло сваё адзіасненне, патрэбна мянш рашучым чынам прымырэнне ў змесце і напрамках выкладання гісторыі наогул і асабліва гісторыі Беларусі. Галоўная мэта сучасных амен у навуцальна-выхавацкім працэсе ў гісторыі, на мой погляд, стварэнне ўмоў для вывучэння і выкладання гісторыі Бацькаўшчыны такім чынам, каб даць магчымасць лучным, усім беларусам усвядоміць сабе ў якасці самастойнага народа, які мае вальную гісторыю сваёй дзяржаўнасці, у якасці суб'екта і аб'екта агульнаеўрапейскага і сусветнага гістарычнага працэсу.

Валерый СТАНКЕВІЧ,
настаўнік Мясанскай сярэдняй школы Браслаўскага раёна Віцебскай вобласці.

ДЗЯКУЙ ТАБЕ, МАЯ ГАЗЕТА!

У дзяцінстве я вельмі хацела стаць настаўніцай і, каб як-небудзь бліжэй дакрануцца да гэтай святлі, будучы іпчэ вучанцай 9-га класа Гірыцкай сярэдняй школы Аствацкага раёна Гродзенскай вобласці, выпісала сабе "Настаўніцкую газету" па 1969 год. Шчыра дзякую настаўнікам гэтай школы, якія ўважылі мой выбар і не заставілі пераклоччыцца на "Комсомольскую правду" ці "Знамя юности", г.зн. на тыя газеты, якія выпісалі ў той час усе маладыя людзі і якія патрэбны былі для палітінфармацыі.

Больш чым, у часы тагаванага застою, наша сям'я заўсёды выпісвала 2 экзэмпляры "НГ", бо муж мой таксама настаўнік (а тады кожны настаўнік школы павінен быў выпісваць сваю прафесійную газету). І ведаеце, нам падабалася. Адзін экзэмпляр мы маглі разразаць, класіфікаваць неабходны матэрыял, а другі — захоўваць цалкам.

І шчыра адзіны штурх. У вёсцы пошту разносіць вечарам, калі школа ўжо закрыта. Пазгату школыныя газеты прыносяць мне, вучучу школы (бо я, чытаючы сямую прэсу, адразу ведаў картатку патрэбных артыкулаў). І воеа з вайскага стога гэта і часопіс! У першую чаргу я выбіраю "НГ", бо мне так не перціцца дывадацца пра навіны ў сістэме адукацыі.

Такім чынам, а "Настаўніцкая газета" і сабрую ўжо 26 гадоў і за гэты час ні разу ёй не адрэзала. Аналізуючы сёння сваю сувязь з любімай газетай, я прыходжу да наступнага вываду: можа таму, што я і 15 год, г.зн. з дзяцінства, удучліва ўчыталася ў радкі розных педагогічных праблем, мне ў далейшым заўсёды было лёгка знайсці "ключы" да сэрца лобода дзіцяці ў любой сітуацыі. Гэты факт дадатна ўплывае і на маю работу а педагогічнымі кадрамі.

Дзякуй табе, "Настаўніцкая газета" за навуку.

Юлія САКОВІЧ,
намеснік дырэктара Лучайскай базавай школы Глыбоцкага раёна Віцебскай вобласці.

АЙСБЕРГ ДЫФЕРЭНЦЫЯЦЫІ

Успоміні, што ў педагогічным дыферэнцыяцыянальным навуцальным разуменне азначае сістэма, якая ўключае ў сабе змест, формы, метады работы школьніка і вопыт асобных настаўнікаў, зарыентаваны на сільнасці і магчымасці вучняў, іх інтарэсы і запатрабаванні. Заўважаю, што прыгата адрозніваць унутраную і знешнюю дыферэнцыяцыю. Першая грунтуецца на індывідуальных адрознасцях і ўзроўні падрыхтаванасці кожнага вучня, другая грунтуецца ў арганізацыі навуцальнага "узроўня", адрозненні, якія павінен камплектавацца з улікам жадання бацькоў і вучняў, а таксама рэкамендацыі настаўнікаў, класных кіраўнікоў і, пажарна, псіхалагаў. Выходзіць, дыферэнцыяцыя прадугледжвае максімальнае выкарыстанне і развіццё талентаў, здольнасці і прыродных задаткаў асобы. А калі такога падыходу няма, дык ці ж можна ўсхваляць навуцанне, пры якім дзеці ўжо з першага класа тасуюцца на класы "моцных" і "слабых"? І ў такіх класах? Пры гэтым выкарыстоўваюцца самадзейны метад загавччых навуцальных частак і настаўніцтва без навуковага псіхалагічнага забеспячэння, бо паддатычная тэорыя дыферэнцыяцыянага навуцання пакуль што не створана, а псіхалагія ў школах як не было, так амаль і няма.

Пры такім арганізацыі дыферэнцыяцыі ў навіне застаюцца

толькі "моцныя" вучні. Яны псіхалагічна адукаваюць сабе на вяршыні "айсберга", а пакідае практыка, часта дабіваюцца добрых вынікаў у навуцанні, бо між імі ідзе спаборніцтва ў ведах, аднаках, разуменнем рэзультат. Есць у іх пачуццё, з іх воеа браць перадак. Але ж і ў такіх класах не ўсе вучні здольныя да ўсіх прадметаў. Адны моцныя па матэматыцы, другія па літаратуры, а трэція правальваюць інтарэс і здольнасці да тэхнічнага накірунку ці вывучэнчага мастацтва. Здаваліцца, усё запатрабаванні не заўсёды магчымы. Як быць, скажам, тым вучням, якія правальваюць інтарэс да сусветнай мовы тэхнікі — чарцяжы. Падлібленае вывучэнне гэтага прадмета нельга (не прадугледжана перадак "чарцяжы" арганізаваць нават пры якім жаданні вучняў і там, дзе ёсць матэрыяльныя магчымасці і высокапрафесійныя кадры.

Праўда, некалькі гадоў таму ў нашай школе было створана прафесійнае навуцанне па машынабудуўнічым чарчэнні, якім адохла 18 юнакоў старабінскіх класаў. Яны атрымалі добрую падрыхтоўку па гэтым прадмеце, паспяхова прыйшлі практыку на БСКБ аўтаматычных ліній і здалі прафесійныя экзамены (17 з іх атрымалі адзнакі "5" і "4"). Ім разам з атэстамі былі ўручаны пасведчанні аб прафесіі чарчэжніка.

Пра гэты ў свой час пісала "НГ" (сп. артыкул "Паскарды СКБ", змешчаны 13 лістапада 1991 года). Але цяпер засталіся толькі ўспаміны ды работы навуцанні, якія я часта дэманструю сённяшнім вучням як узоры.

Прабучу папярку майх апанентаў — маўляў, для гэтага ёсць гурткі, факультатывы. Але ж ці часта яны адпавядаюць жаданням і запатрабаваным саміх вучняў? А што тады "сэрэднікі" і "слабыя" класы? Дык атрымліваецца, як у той прымаўцы: "Чым далей у лес, тым болей дрэў". Тут вучні з нікім узроўнем развіцця і навуцальнасці тэрмазюць развіццё больш падрыхтаваных. Практыка паказвае, што такіх вучняў нельга вучыць па адной і той жа праграме, падручніках і з той жа колькасцю вучняў, які і ў класах з добрай падрыхтаванасцю. Для гэтай катэгорыі дзяцей неабходна стварыць умовы, апаведзіма іх узроўню развіцця. А пры сённяшнім дыферэнцыянальным навуцанні гаворка можа ісці, хутчэй, пра дыферэнцыяваны адзнакі, калі настаўнік, закрываючы вочы, вымушаны ставіць "знавалінаюча" нават тады, калі амаль нема ўсёй ніякіх ведаў.

Неак ў пераказе ачуццяў 6-га класа, напісаным на адной старонцы школьнага сыткіта, пры бясельм апагледзе з заўважжымі толькі адну выпраўленую памылку ў апошнім сказе. Слова "pisto лет"

было напісана павасобна. Настаўнік ашчэ ў чарноўнай рыскай і паставіў "аднавалінаюча". "Чаму ж такая ніякая адзнака?" — падумалася мне. А калі пачаў больш уважліва чытаць, дык налічыў каля трыццаці граматычных і сінтаксічных памылак...

Няхай у чытача не склалася думка, што я выступаю супраць пошукі і вывучэння адораных дзяцей і стварэння для іх належных умоў для навуцання і развіцця. Але гэтыя дзеці павіны быць сапраўды адоренымі, рана прайсці высокі ўзровень развіцця адрознасці і сільнасцаў да таго ці іншага віду дзейнасці (вывучэнчага мастацтва, літаратуры, музыкі і інш.). Воеа для такіх дзяцей і патрэбна было б стварыць класы, дзе прыспрыяльныя умовах жыцця, навуцання і выхавання з іх у далейшым выраслі б таленавітыя матэматыкі ці мастакі, пісьменнікі ці даследчыкі прыроды, музыканты ці канструктары.

Такія дыферэнцыяцыя адпавядала б інтарэсам асобы вучня і ідэям дэмакратызацыі і гуманізацыі.

Аляксандр МАТЧЭНІ,
настаўнік вышэйшай катэгорыі.

Баранавічы.

Павел БЕНЗЯРУК,
педагог.

ДЫЯЛОГ ЗАЦІКАЎЛЕННЫХ

ПЕРШЫ НАМЕСНІК МІНІСТРА АДУКАЦЫІ І НАВУКІ ГЕНАДЗЬ ПЯТРОЎСКІ СУСТРЭЎІСЯ З ГРУПАЙ УДЗЕЛЬНІКАЎ ДЗІЦЯЧАГА ПАРЛАМЕНТУ

Па ініцыятыве Беларускага дзіцячага фонду адбылося другое пасяджэнне дзіцячага парламенту, на якое сабраліся прастаўнікі ўсіх рэгіёнаў краіны. Гэты парламент, навуцны ПТВ, студэнты ВНУ, выпускнікі і выхаванцы дзіцячых сродчых устаноў, пераможцы конкурсу юных талентаў, лідэры дзіцячых і падлеткавых калектываў — неаддзянаныя, цікавыя асобы, магчыма будучыя заканадаўцы, міністры, вучоныя. Дэлегацыі юных парламентарыяў пабывалі ў некаторых міністэрствах, навуцальных установах, прадпрыемствах, у дарабным фондзе "Дзецім Чарнобыля" і іншых арганізацыях. Адна з груп юных парламентарыяў сустрапілася з першым намеснікам міністра адукацыі і навукі Генадзем Пятроўскім.

Якія праблемы хваляюць падлеткаў? Якімі дзесяцімі і ўчынкамі дарослых яны занепакоены? Якой бачына будучыня нашай Беларусі? Дзесяці самых набалельшых

пытанняў абмярковавалі на сустрэчы юныя парламентарыі. Пры гэтым размова ішла аб падлібавым адукацыі Беларускай моцы, гістарычнай спадчыне нашага народа, аб прафесіі настаўніка, якая павіна быць самай протымнай. Падкрэслівалася, што зарэс гарадскі вучня знаходзіцца ў больш выгнаным становішчы, чым вясковы. У гаворку воеа збыў аголі агульнаадукацыйны, спецыялізацыйны, гімназіі, каледжы. Юны жмжар севіскай масовасці можа вучыцца толькі ў школе да востры жмжарства, з выдасцігавым навуцальным базам. І не вынадае, што большасць выпускнікоў савельскіх школ не могуць вытрымаць уступныя экзамены ў протымнай тэхнікумы і ВНУ.

Асабліва увага ў час размовы была ўдзельна рабоце грамадскіх арганізацыяў. Навучальна, раней дзіцяці анікалаў пільверскія арганізацыя, камсамол, і хоць яны былі маналістамі, аднак галоўную ролю ў выхаванні дзяцей і моладзі адгтрымвалі.

А што зараз? Многія дзеці, падлеткі апынуліся на раздарожжы: куды падацца, дзе знайсці заняткаў

у вольны час? Намала такіх, якіх, у пошукі прыгоды, даходзіць да алачыстасці...

На сённяшні дзень замест ЛКСМБ створаны новыя арганізацыі — Саюз моладзі Беларусі. Аднак яна не мае буйной матэрыяльнай базы, не карыстаецца падтрымкай улады і большай часткі моладзі.

У час сустрэчы закраліся пытанні вывучэння рускай мовы, ролі міжнародных алімпіады, выпуску падручнікаў, навуцальных дапаможнікаў, прывілей медальістаў і дзяцей з чарнобыльскай зоны пры паступленні ў навуцальныя ўстановы, прайсцудавання маладых спецыялістаў.

На гэтым і ішла пытанні давалі грунтоўныя адказы першы намеснік міністра адукацыі і навукі Генадзь Пятроўскі і адказны работнік міністэрства Георгій Бутрым.

Міхась АНІСЕНКА.

НГ-ІНФАРМ

НА МЯЖЫ
ВЫЖЫВАННЯ

(Заканчэнне)

Пачатак на 1-й стар.

радскім транспарце — 200.

Заложнікам рынкавай палітыкі ў жыллёвай сферы сталі перш за ўсё работнікі бюджэтных талі. Вось толькі адзін прыклад. На справядачна-выбарчай прафсаюзнай канферэнцыі ў Магілёве з болей гаварылася, што пад будаўніцтва індывідуальнага жылля настаўнікам было выдзелена 200 участкаў. Але выкарыстаць гэты права з-за даражыні будаўнічых матэрыялаў настаўнікі не амаглі, бо ніхто з педагагічных работнікаў не змог атрымаць льготны крэдыт на будаўніцтва.

Між тым, іншыя катэгорыі грамадзян такія крэдыты атрымалі. Аналагічнае становішча ў іншых раёнах краіны.

Немагчымаць даказаць адвадочнае быццё Дзяржаўнага, Мініфіну, Дзяржаўнага каномплану ды і Саўміну цалкам давала настаўніцтва ў студэнцкім бачанні года фактычна да нацыянальнай забастоўкі.

Мы — нацыя, якая развіваецца, і галоўная небяспека для такіх нацый — "уцека мозгоў". Нам яна ўжо сёння пагражае па двух напрамках. "Вагуча" спецыялістаў за мяжу і ў недзяржаўныя ўстановы. Перакачванне інтэлектуальных патэнцыялаў не толькі ў такіх дофінансаваных пакуль што абласных, як юрыспрудэнцыя, эканоміка, замежная мова, але і ў талі сучасных інжынерных спецыялістаў. Небяспека ўзмацняецца яшчэ і тым, што губляецца прэстыж прафесій, і асабліва педагагічных.

А ЯК ЗА МЯЖОЙ?

ПАДАРОЖЖА ў КРАЊНУ ВІКІНГАў

ТАК ХОЧАЦА, КАБ "НАРВЕЖСКАЯ КАЗКА" СТАЛА І ў НАШАЙ КРАЊНЕ ЯВАЙ...

З 4 па 15 кастрычніка б.г. група навуцэнцаў школы-ліцэя №26 Мінска ў складзе дэлегацыі беларускіх школы-ліцэяў, вучняў 15-ці школ і двух маладзёжных цэнтраў — сабраў Беларуска-ацыяцыйны клуб у на чале з прэзідэнтам Аляксандрам Шабаліным знаходзілася ў Нарвегіі. Мэта паездкі — падпісанне праекта "Развіццё" для пастаяннага абмену навуцэнцамі.

4 кастрычніка ў 8 гадзін раніцы самалёт нарвежскай кампаніі, фундацый пазездкі, прыбыў у горад Стордаль, раён пачынаючайся часткі Еўропы, так званую Зялёную Арктыку, што ў цэнтры Нарвегіі. Гэта абласць Паўночнага Трансільянда, зямля вікінгаў.

Панарама горада даўнага. З трох бакоў акаймаваныя гэты горы, на якіх урусы высталіліся домкі ў два паверы, пераважна белыя і чырвоныя колеры, у сярэдзіне — рэчына, усёнае такімі ж дамамі, і з чырвонымі бокамі — мора, правільныя, заліў, дзе стаяць прычалы марскіх суднаў і рыбачыя лодкі. Надзеяна выпаў снег і прайшоў шторм. Аднак у дзень прыезду ўсё было спакойна. Белыя шаткі накрывалі вершыні гор, лёткае параша прыкрыла галіны елак і соснаў, і тым больш даўнавыя былі шматколерныя вясёлыя фарбы па падножжы гор і яркія кветкі калі пад'ездала дамоў, якія выдзіраліся на белым і чырвоным снезе. Усё не так, як у нас, нязвыкла і цікава.

А ЯК ЗА МЯЖОЙ?

Аркадзь РУСЕЦКІ:

"Час патрабуе пераходу інстытута ўдасканалення настаўнікаў на новы сацыяльны статус"

У гэтыя дні адзначае свой паўвекавы юбілей Віцебскі інстытут удасканалення настаўнікаў. З нагоды свята наш карэспандэнт гутарыць з намеснікам дырэктара інстытута, доктарам гістарычных навук Аркадзем Русецкім.

— Аркадзь Уладзіміравіч, якімі былі гэты 50 гадоў для калектыву інстытута?

— Калі адказаць на Вашы пытанне каротка, то можна адзначыць, што для калектыву ІУН, які і наогул для Беларускай школы, гэтыя гады былі складанымі і супярэчлівымі. З аднаго боку, вырашэнне шматпланавай і пачаснай задачы паўнацення ведаў і ўменняў настаўнікаў, абавязанне педагагічнай практыцы дасягненні навуцы і перадавога вопыту; з другога — права ў дэвал жорсткіх рэспубліканскіх рамках пастаянна і патрабаванні да адукацыі, ідэалагічных канструкцый партыйных камітэтаў, што стрымлівала як творчы пошук, так і ўкараненне вынікаў эксперыментаў.

— І ўсё ж калектыву жыву і працаваў. І працаваў добра. Сведчанне таму, як мне вядома, шматлікіх ўзнагароды ВДНГ ў Міністэрства адукацыі Беларусі, іскровых органаў кіравання.

— Так, усё гэта было. На мой погляд, усё іштучнае, наноснае як бы заставалася ўбачу ад галоўнай задачы — павышэння метадычнага майстэрства настаўнікаў. Менавіта гэта вызначала накірункі творчых пошукаў супрацоўнікаў інстытута, метадыстаў, органаў адукацыі, навукоўцаў, якія займаліся такімі праблемамі. Паспех справы вырашаў людзі, якія шмат гадоў жылі і аддавалі пачынаючы справе ўдасканалення майстэрства педагагічных кадраў. Са словамі падзякі сёння можна назваць прозвішчы М.П.Ільінец, В.П.Эліт, Г.І.Куніцкі, Я.Г.Міхайлаўскага, У.І.Кучынскага, Д.Я.Пярліна, А.Я.Мелікава і іншых.

— Канечне, гэта "Каніцыйны адукацыі і выхавання ў Беларусі", якая вызначала задачы, мэты і накірункі нашай дзейнасці на бліжэйшую перспектыву. Сярод вызначальных было і заставанне аператыўнае задавальнення патрабаванняў органаў адукацыі ў павышэнні кваліфікацыі і перападрыхтоўкі педагагічных кадраў на аснове сацыяльнай абумоўленасці навуцэнцаў. Як гэтага дасягнуць? Перш за ўсё праз арганізацыю бесперапыннай метадычнай работы з настаўнікамі, развіццё іх самаадукацыі ў спалучэнні з курсавым навучаннем, што, у сваю чаргу, патрабуе ад калектыву інстытута пастаяннага ўдасканалення форм, метадаў і прыёмаў арганізацыі навуцэнцаў практыцы.

— Пра гэтыя ўвагі каніцыйнага на дзясяткі год і прапанаванні пэдагагічнай і інтэлектуальнай работы ў адукацыі, выкарыстанні дасягненняў даследча-эксперыментальнай работы і г.д. Абнаўленне форм і метадаў павышэння кваліфікацыі настаўнікаў прывяло да з'яўлення ў структуры інстытута спецыяльнага

ІНТЭРВ'Ю З НАГОДЫ

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

Аркадзь РУСЕЦКІ:

факультэта, вучоба на якім заавершаецца прысваеннем слухачам дзяржаўнай камісій новай кваліфікацыі (пакуль што такіх кваліфікацый дзе — "Псіхалаг ва ўстановах адукацыі" і "Выкладчыч Беларускай мовы і літаратуры").

— А што ў планах інстытута на бліжэйшы час?

— Па-першае, вызначэнне канкрэтных накірункаў перападрыхтоўкі кадраў у сувязі з пераходам краіны на дванадцатгадовы тэрмін навуцэнцаў дзяцей у агульнаадукацыйнай школе. Знаёмства з каніцыйна-Міністэрства адукацыі і навуцы дэталёва зрабіць вывад, што такія перабудова патрабуе ад усіх, хто працуе з настаўнікамі, актывізацыю пошуку і выкарыстання нетрадыцыйных падходаў да іх перападрыхтоўкі. Па-другое (назіраецца прамажа залежнасць ад пэрыяднай думкі), пераход на новы сацыяльны статус інстытута. Маецца на ўвазе рэарганізацыя інстытута ўдасканалення настаўнікаў (колікі ж можна ўдасканалвацца?) у інстытут павышэння кваліфікацыі педагагічных кадраў, у якім галоўную ролю будзе адыгрываць кафедра псіхалагічна-педагагічнай (прадметнай) калектыва. Размова ідзе пра тое, каб вывесці работу з настаўнікамі, выкарацілі даўчачы садоў на новы навуковы ўзровень. Гэтага, як мне здаецца, патрабуецца ў час, і абавязна, і самі кадры.

— Дзякую за гутарку. Жадаю калектыву пспскаў у дзяйсненні ўсіх намечаных планаў.

— Вам дзякуй. Будзем спадзявацца на дапамогу і роднай "Настаўніцкай газеты".

СУПРАЦОЎНІЦТВА

ДЗЕ СЫХОДЗЯЦА ўСХОД З ЗАХАДАМ

Ёсць такое месца ў Еўропе, дзе перацякаюць шляхі дзяржавы людзей з Захаду і ўсходу, з многіх краін і кантынентаў — гэта германскі горад Гановэр, горад сусветна вядомых кірмашоў і выстаў. Пра гэта ішла размова ў Беларускай політэхнічнай акадэміі на прас-канферэнцыі, якую правала выставацкая фірма з Германіі "Дойчэ Месс АГ".

У Гановэры сустракаюцца прадстаўнікі ўсіх разнаклі краін свету, буйныя фірмы і банкі. Тут можна даведацца не толькі пра тую ці іншую фірму, але і ў цэлым пра краіну, зразумець, дзе з большай выгадай прадаць сваю прадукцыю або набыць за межамі, атрымаць каштоўную інфармацыю пра тое, у якім накірунку развіваецца сваё ўдаскоўнае вытворчасці або рабіць навуковыя распрацоўкі.

— Гановэр — гэта рынак, які не мае межаў і мяжаў бар'ераў, гаворыць генеральны ўпаўнаважаны "Дойчэ Месс АГ" Міхалёў Боерман. — За адну наведанне можна ахапіць усе зямныя шар. Гэта добра разумець дзялавы людзі, якія навуцэнцаў лічыць грошамі. За кошт адной паездкі ў Германію можна ахапіць многства паслэх па ўсім свеце, за 6-8 дні работы выстаў — наведваць сотні прадпрыемстваў, у найбарацейшы тэрмін заключыць дзелі, выкарыстаць выстаў у якасці трампліна для выхаду на новы рынак і шмат разоў пераправіць сваю канкурэнцыйнасць у міжнародным саперніцтве, расшырыць кантакты, знайсці для сабе новых партнёраў па супрацоўніцтве і кваліфікацыі не толькі ў Германіі і Еўрапейскім супольнасці, але і ў іншых краінах свету.

Гановэрскі кірмаш з'яўляецца найбольш буйным у свеце. Штогод у ім прымаюць удзел звыш 6500 фірм з 70 краін свету. Шырокі спектр экспанатаў кірмашу прыцягвае сюды каля 400 тысяч наведальнікаў са ўсіх краін свету.

Удзел у гановэрскіх выставах і кірмашах значна аблягчае задачу

прываду на сусветны рынак. Некаторым удаецца ажыццявіць свой намер з перагата ўдзелу, іншым пасля трывага-чацвёртага. І гэта роўна для кожнага, каніцыйнага, тым, што спазнаў даючы "кухню", бо наш патэнцыял не менш заходняга, проста мы не ведаем пакуль, куды ісці, як яго выкарыстоўваць.

А гэта можа навука.

Каб павялічыць ККД свайго ўдзелу ў гановэрскіх выставах, кожнаму ўдзельніку важна праціць лікбез у Беларускай політэхнічнай акадэміі, якая ўжо мае пэўны вопыт і можа падзяліцца ім.

Наш кар.

...Яе тонкую, хвалючую цесціцу замалілі ўлітка. Першакурснікі, нештайманаваныя гарыз, бавілі час перапынку лобач з ружай і ў валуны не заўважылі, як навалілі на куст. Сяброўкі прасілі ўсе як быццам ахапілі. Прышлі, чакалі крыку, ушчунчанні. Расліну ж вырашыў сам намеснік дырэктара.

Генадзь Леанідавіч успрыняў здарэнне моўчца. Крычаць, плачэць, ляміць з нагоды і без не не любіў, ды гэта і не спосаб выхавання. І так усё было аразумела па яго твары, па патушых вачах: страта была балючая. Вось табе і на... Гадваў даўчачы гадло, нясіў з сабой, як малое дзіцё, усё для прыгажосці, для ўтульнасці роднага вучылішча. Нават шпторкі па колеры падбараў да сам і па шыў. Усё для іх, для сваіх навуцэнцаў. А яны такое ўчынілі...

Роспача даўчачы: і за што трымаўся на гэтай працы? Ахлад — ну проста смешна. Удзячнасць? Яе кажуць, спытай пра што іншае. А ў апошні час ужо ўсё "паветры" носіцца меркаванне: ці патрэбна сёння, у нашым маладым грамадстве, з новымі, калітэлістчнымі ідэямі, некты намеснік дырэктара па выхавальнай рабоце, той, што называўся замітаў? Пасаду можна скараціць, а выхаванне адмяніць...

Што пануе сёння ў школах? Што псесці, што атрануць, дзе, нават, грошы ўзяць — ці не галоўны клоп? Было "море" разналічых слёз з абодвух бакоў — нарвежскага і беларускага. А засталіся ў панцы добрыя і вельмі людзі, незалежнае ўражанне знаходжання ў казачным сніе.

Яе хочацца, каб "нарвежская казка" стала і ў нашай краіне явай! Каб хутчэй пачалося ў нашай краіне нармальнае чалавечае жыццё, якое б азяло з нас праблемы быту і дало магчымасць творчаму росту ва ўсіх галінах дзейнасці.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НА ЗДЫМКАХ: беларуская група з дырэктарам ліцэя; дзень Беларускай нарвежскай школы; на экскурсіі ў Старым Рорусе; саб-роўкі; у такім доме жывуць нарвежскія настаўнікі; гуляе ў класе.

Зоя ПАЎЛАВА, дырэктар сярэдняй школы-ліцэя №26 Мінска.

НГ-ІНФАРМ

КАНФЕРЭНЦЫ

Навуковае супастаўленне

5—7 снежня 1994 года Віцебскі дзяржаўны педагагічны інстытут праводзіць III Міжнародную навуковую канферэнцыю "Беларуска-руска-польскае супастаўленне мовазнаўства і літаратуразнаўства".

ПА ДАРОГАХ
КРУГЛЯНШЧЫНЫ

Надаўна ў гарпасёлку Круглыя ў рамках абласной экспедыцыі навуцэнцаў "Нам край Прыдняпроўскі" прайшла раённая краязнаўчая канферэнцыя настаўнікаў — кіравнікоў школьных краязнаўчых гуртоў, у якой бралі ўдзел каля 70 вучняў і педагагаў з 14 школ раёна. Яны трымалі імправізаваную справядачу, абменьваліся вопытам работы.

Прагучала імя новых і цікавых авестак з гістарычнай і культурнай спадчыны Кругляншчыны. І пра славетныя землёў, такіх, як ураджэнца раёна, герой Крымскай вайны, генерал-губернатар Туркестана М.Р. Чарнень, і паданні пра гістарычных асобаў, якія наведвалі круглянскую зямлю, і пра археалагічныя помнікі і гарадзішчы, аб

Галоўны рэдактар Алег КУЛІЦКІ.